

[Начало](#) > ... > [Семейноправни Въпроси И Наследство](#) > [Родителска Отговорност — Родителски Права И Право На Лични Отношения С Детето](#) > Luxembourg

Родителска отговорност — родителски права и право на лични отношения с детето

Съдържание,
предоставено от

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Какво на практика означава правният термин „родителска отговорност“? Какви са правата и задълженията на носителя на родителска отговорност?

От терминологична гледна точка в Люксембург терминът „родителски права“ се предпочита пред термина „родителска отговорност“. Това понятие обхваща всички права и задължения, възложени по закон на родителите по отношение на личността и имуществото на техните малолетни или непълнолетни деца на издръжка с цел изпълнение на техните задължения да ги защитават, възпитават и издържат.

Родителските права се упражняват и от двамата родители с оглед защита на безопасността, здравето и морала на техните деца, осигуряване на възпитанието им и предоставяне на възможност за развитието им, като се отдава дължимото уважение към личността на децата. Родителите имат правото и задължението да осъществяват надзор върху издръжката и възпитанието на своето дете. Родителските права не са абсолютно и дискреционно право на родителите: те трябва да се упражняват във висшите интереси на детето.

2 Като общо правило, кой носи родителска отговорност за детето?

По принцип, ако е установено, че детето е с произход от двамата родители, те упражняват родителските права съвместно, независимо дали са сключили брак или гражданско партньорство, или не, нито дали са разделени или са разведени. Ако произходът от единия от родителите не е установен или ако единият от тях е починал, отсъства или не е в състояние да изразява воля, другият родител упражнява родителските права сам.

3 Ако родителите не са в състояние или не желаят да упражняват родителска отговорност за детето си, може ли друго лице да бъде назначено на тяхно място?

Ако родителите починат или не са в състояние да се грижат за децата си, трябва да се назначи настойник (*tuteur*). Последният преживял родител може да избере настойника. Ако не е бил избран настойник, такъв се назначава на официална среща на семейството („семеен съвет“, *conseil de famille*) или, ако това не е възможно, от съдията по семейни дела (*juge aux affaires familiales*).

4 Ако родителите се разведат или се разделят, как се решава въпросът за родителската отговорност за в бъдеще?

По принцип раздялата или разводът на родителите не променят условията за упражняване на родителските права, които продължават да се упражняват съвместно от двамата родители. След своята раздяла родителите трябва да продължат да действат заедно при вземането на всички важни решения, свързани с живота на детето. По отношение на добросъвестни трети лица се счита, че при самостоятелно извършване на обичайно действие, свързано с упражняването на родителските права във връзка с личността на детето, всеки родител действа със съгласието на другия родител.

Съдът може да повери упражняването на родителските права само на един от двамата родители единствено когато това е във висшите интереси на детето. В този случай родителят, определен да поеме упражняването на родителските права, взема сам решенията, касаещи детето. Въпреки това другият родител си запазва правото да бъде информиран и да следи за издръжката и възпитанието на детето. Освен при изключения по много основателни причини, той има също така право на лични отношения с детето и право детето да пребивава при него.

При изключителни обстоятелства съдът може да постанови настаняването на детето при трето лице, което ще упражнява родителските права по отношение на детето.

Когато детето е настанено при трето лице със съгласието на родителите, родителските права продължават да се упражняват от родителите. Лицето, при което е настанено детето, обаче извършва всички обичайни дейности, свързани с надзора и възпитанието на детето. Съдът може временно да настани детето при трето лице и да постанови решение, съгласно което въпросното трето лице трябва да подаде молба за настойничество.

5 Ако родителите сключат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви формалности трябва да се спазят, за да стане споразумението правнообвързващо?

Всяко споразумение между родителите по въпроса за родителските права е правно обвързващо само ако е одобрено от компетентния съд.

6 Ако родителите не могат да постигнат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви са алтернативните средства за разрешаване на спора, без да се стига до съд?

Родителите могат да прибегнат до семейна медиация.

7 Ако родителите стигнат до съд, по какви въпроси, свързани с детето, съдията може да постанови решение?

Съдията по семейни дела може да разглежда следните въпроси:

- молби, свързани с упражняването на родителски права, с изключение на тези, отнасящи се до отнемането на родителски права: това включва условията за съвместно упражняване на родителски права от родителите, независимо от това дали са сключили брак, дали са разделени или са разведени. Съдът възлага упражняването на родителските права само на един от двамата родители единствено когато това е във висшите интереси на детето;
- упражняването от лишения от родителски права родител на правото на лични отношения с детето и на правото му детето да пребивава при него: тези права могат да бъдат отказани само по сериозни причини.
- правото на детето да поддържа лични отношения с възходящите си родственици: това право може да не бъде зачетено само ако това е във висшите интереси на детето. В този случай

условията за осъществяване на лични отношения между детето и родственика му се определят от съда;

- правото на други лица, независимо дали имат роднинска връзка с детето, на лични отношения с детето и правото то да пребивава при тях: съдът присъжда такива права при изключителни обстоятелства;
- задължението да се допринася за издръжката и възпитанието на детето, докато родителите живеят заедно: в случай че родителите се разделят, това задължение може да се изпълнява под формата на плащане за издръжка на дете, която се определя съгласно нуждите на детето и платежоспособността на всеки родител; това задължение може да продължи и след навършване на пълнолетие, ако детето не е в състояние да се издържа само.

8 Ако съдът реши единият родител да има еднолично попечителство над детето, означава ли това, че този родител може да решава всички въпроси, свързани с детето, без предварително да се консултира с другия родител?

По принцип раздялата или разводът на родителите не променят условията за упражняване на родителските права, които продължават да се упражняват съвместно от двамата родители. Родителите трябва да продължат да вземат заедно всички важни решения, свързани с живота на детето (издръжка, възпитание, образование и т.н.).

Съдът поверява упражняването на родителските права само на един от двамата родители единствено когато това е във висшите интереси на детето. В този случай родителят, определен да поеме упражняването на родителските права, взема сам решенията, касаещи детето. Въпреки това другият родител си запазва правото да бъде информиран и да следи за издръжката и възпитанието на детето. Освен при изключения по много основателни причини, той има също така право на лични отношения с детето и право детето да пребивава при него. Следователно, в случай че родителите се разделят, всеки от тях трябва да поддържа лични отношения с детето и да зачита отношенията му с другия родител.

Ако лишен от родителски права родител смята, че другият родител не упражнява родителските права в интерес на детето, той може да отнесе въпроса до подходящия съд за разрешаване на спора. В този случай съдът може, ако е необходимо, да извърши промяна в присъждането на родителските права или в условията за тяхното упражняване.

9 Ако съдът реши родителите да имат съвместно попечителство на детето, какво на практика означава това?

В случай че родителите се разделят, съвместното упражняване на родителските права предполага разбирателство и консенсус на широка основа с цел осигуряване на непрекъснато и градивно сътрудничество при вземането на решения, свързани с упражняването на родителските права, както и с издръжката и възпитанието на детето. В решенията си съдията по семейни дела винаги се ръководи от висшите интереси на детето.

10 Към кой съд или орган трябва да се обърна, ако искам да подам молба за родителска отговорност? Какви формалности трябва да се спазят и какви документи трябва да приложи към молбата си?

Молителят може да отнесе въпроса до съдията по семейни дела, като подаде молба до районния съд (*tribunal d'arrondissement*). В молбата трябва да се посочат датата и целта на искането, фамилията, собствените имена и адресите на страните, както и датата и мястото на раждане на всяка от тях. Ако молителят не живее в Люксембург, в молбата трябва да се посочи съдебен адрес в Люксембург. Не е задължително страните да бъдат представлявани от адвокат. От деловодството на съда (*greffe*) призовават страните в срок до 15 дни, освен когато този срок се удължава поради отдалеченост, както е посочено в новия Граждански процесуален кодекс (*Nouveau Code de procédure civile*).

Като изключение от общото правило искове за цялостно или частично отнемане на родителските права не се разглеждат от съдията по семейни дела, а са от компетентността на районния съд, заседаващ в качеството на граждански съд. Такива искове трябва да се предявяват от прокурора пред районния съд по местоживеене (*domicile*) или по местопребиваване (*résidence*) на единия от родителите. Ако родителите нямат известно местоживеене или местопребиваване в държавата, искът се предявява пред съда, в чийто съдебен район се намират децата. Ако не всички деца се намират в един и същ съдебен район, искът се предявява пред районния съд на район Люксембург. Прокурорът провежда разследване във връзка с положението на семейството на малолетното или непълнолетното лице и почтеността на неговите родители. Родителите се уведомяват, за да представят пред съда всички коментари и възражения, които считат за подходящи. В молбата за отнемане на родителските права се излагат фактите, като тя се придружава от подкрепящи документи. Съдебният деловодител (*greffier*) уведомява родителите или възходящите родственици, срещу които е предявен искът, и ги призовава да се явят в съда. Не е задължително те да бъдат представлявани от адвокат. Във всеки случай съдът може по собствена инициатива или по искане на страна да приеме всички временни мерки, които счита за желани във връзка с упражняването на родителските права по отношение на детето. Съдът може също така да отмени или да промени тези мерки. Ако родител или настойник иска да си възстанови правата, които са му били отнети, той трябва да подаде молба до съда по местоживеене или местопребиваване на лицето, на което са били възложени тези права.

11 По какъв ред се решават тези дела? Съществува ли бързо производство?

Производството пред съдията по семейни дела се образува чрез подаване на молба до районния съд от единия от родителите или от малолетно или непълнолетно лице, което е в състояние да изложи собствените си възгледи съгласно член 1007-50 от новия Граждански процесуален кодекс. Не е задължително страните да бъдат представлявани от адвокат, освен когато молбата се подава в рамките на бракоразводно дело, заведено поради непоправимо разстройство на брака, или в рамките на производство за законна раздяла. В тези случаи е задължително всяка от страните да бъде представлявана от адвокат, имащ право да се явява пред съд (*avocat à la Cour*).

Молбата се подава на обикновен хартиен носител до деловодителя на териториално компетентния районен съд, а именно:

1. съда по местоживеене на семейството;
2. ако родителите живеят разделени, съда по местоживеене на родителя, с когото живеят обичайно малолетните или непълнолетните деца в случай на съвместно упражняване на родителските права, или съдът по местоживеене на родителя, който упражнява сам родителските права;
3. в останалите случаи — съда по местопребиваване на лицето, което не е иницирирало образуването на производството.

В случай на съвместна молба компетентен е съдът по местоживеене на едната или на другата страна в зависимост от тяхното предпочитание. За повече подробности, моля, направете справка с член 1007-2 от новия Граждански процесуален кодекс.

Когато молбата се подава в рамките на бракоразводно дело, заведено поради непоправимо разстройство на брака, или в рамките на производство за законна раздяла, териториално компетентен е съдът по съвместното местоживеене на съпрузите или, при липсата на такова, по местоживеене на съпруга отговорник.

Изслушванията във връзка с молбите за определяне на или за промени в упражняването на родителските права и правото на лични отношения с детето и на пребиваване се провеждат в едномесечен срок от връчването на призовката.

Изслушванията пред съдията по семейни дела не са публични. Те се провеждат в закрито заседание. По принцип съдията постановява сам решение, но е възможно да отнесе спора до състав от няколко съдии, ако случаят е особено сложен. Съдията по семейни дела разглежда също и молби за временни мерки.

Той изслушва лично всяка от страните и трябва да направи опит да ги помири. Съдията може да

предложи мерки за медиация. Той може да разпореда да се извърши проучване на социалното положение (*enquête sociale*) на семейството или всякакво друго действие по събиране на доказателства. Когато съдията по семейни дела се произнася относно условията за упражняване на родителските права, той може да вземе предвид, наред с другото, следваната до този момент от родителите практика, всички постигнати по-рано споразумения, изразените от детето чувства, способността на всеки родител да изпълнява задълженията си и да уважава другия, както и резултатите от проведените разследвания или действия по събиране на доказателства.

В случай на молба за плащане на издръжка за дете или молба за участие в издръжката и възпитанието на детето съдията по семейни дела може да разпореда на страните, и дори на трети лица, да предоставят информация или да представят счетоводни книги или счетоводни документи, в които се посочва размерът на доходите, задълженията или печалбите на страните.

Срокът за подаване на жалба срещу решение, постановено от съдията по семейни дела, е 40 дни. Жалбата трябва да бъде подписана от адвокат, имащ право да се явява пред съд.

Ако е налице абсолютна неотложност, надлежно обоснована в молбата, и съдията по семейни дела вече е сезиран с молба по съществуващото на делото, до същия съдия в рамките на извънредно съкратено производство (*en référé exceptionnel*) може да бъде подадена молба за временни мерки (*mesures provisoires*). Молбата за временни мерки трябва да бъде подадена до деловодителя на районния съд, компетентен да разглежда делото по същество. Не е нужно страните да бъдат представлявани от адвокат.

12 Мога ли да получа правна помощ за покриване на разноските по производството?

Лица, чиито доходи се считат за недостатъчни според люксембургското право, могат да получат правна помощ (*assistance judiciaire*). За тази цел те трябва да попълнят въпросник, който може да бъде получен от Централната служба за социално подпомагане (*Service central d'assistance sociale*), и да го изпратят до председателя на адвокатската колегия с териториална компетентност (*Bâtonnier de l'Ordre des avocats*), който взема решение по въпроса.

Правната помощ покрива всички разходи, произтичащи от исковите молби, процедурите или действията, за които е предоставена. Тя обхваща по-специално гербови налози и разходи за регистрация; секретарски такси, адвокатски хонорари, такси и разходи за съдебни изпълнители, нотариални такси и разходи, такси и разходи за технически специалисти, разходи за свидетели и хонорари на писмени и устни преводачи; такси за издаването на удостоверения, в които се посочва установеният принцип в чуждестранното право (*certificats de coutume*); пътни разходи; плащания и такси, свързани с формалности по регистрация, ипотекиране и залог; и, при нужда, разходи за публикуване на обявления във вестниците.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за родителска отговорност?

Решението относно родителските права може да бъде обжалвано пред апелативния съд (*Cour d'appel*). По принцип срокът за обжалване е 40 дни. Срокът обаче е 15 дни в случай на обжалване на решение на съдията по семейни дела, с което се постановяват временни мерки в рамките на бракоразводно дело, образувано на основание непоправимо разстройство на брака, при производство за законна раздяла или при извънредно съкратено производство.

14 За изпълнението на решение относно родителската отговорност в някои случаи може да е необходимо да се подаде молба до съд или до друг орган. По какъв ред се извършва това?

Съдията по семейни дела, който е постановил решение относно графика за времето, през което детето ще живее с всеки родител, или който е потвърдил правото на лични отношения на родител, или дори на трето лице, може впоследствие да добави към решението изпълнителни мерки. При определяне на

характера на тези мерки и условията за тяхното прилагане той взема предвид висшите интереси на детето. Съдията може да определи периодична имуществена санкция, за да гарантира спазване на решението.

В люксембургското право се предвиждат няколко начина за изпълнение на решение относно родителските права в случай на системен отказ за спазването му.

Първият начин е да се наложи гражданскоправна санкция, а именно периодична имуществена санкция (*astreinte*), която се определя от съдията по семейни дела и има за цел да принуди родителя, който не изпълнява задължението си, да го изпълни. Иск за налагане на периодична имуществена санкция трябва да бъде предявен пред районния съд по местопребиваване на детето.

В случай на повтарящо се неспазване от страна на един от родителите на съдебните решения относно правото на лични отношения и правото на пребиваване или на редуващо се пребиваване съдията по семейни дела може да предложи семейна медиация. Ако неспазването на задължението продължава, съдията може по искане на пострадалия родител да извърши промяна в присъждането на родителски права или на правото на лични отношения и правото на пребиваване, която е в полза на другия родител.

Вторият начин включва наказателноправни санкции, в случай че детето не бъде предадено. Прокуратурата може да осъществи наказателно преследване по собствена инициатива или в отговор на подадена от жертвата жалба за извършено престъпление. Районният съд, заседаващ като наказателен съд, налага наказателноправни санкции и, когато е приложимо, определя обезщетенията за причинени вреди, които трябва да се присъдят на жертвата. Не е задължително страните да бъдат представлявани от адвокат.

15 Какво трябва да направя, за да може решение за родителска отговорност, издадено от съд в друга държава членка, да бъде признато и изпълнено в тази държава членка?

Съгласно Регламент (ЕС) 2019/1111 на Съвета от 25 юни 2019 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на решения по брачни въпроси и въпроси, свързани с родителската отговорност, и относно международното отвлечане на деца (преработен текст) (Регламент „Брюксел IIб“), всяко решение относно родителската отговорност, постановено от съд на друга държава от Европейския съюз (с изключение на Дания), се признава по принцип автоматично в Люксембург по силата на закона. С други думи, такива решения ще бъдат признати, без да се изискват специални процесуални действия.

Решение относно родителската отговорност, постановено от съд на друга държава — членка на Европейския съюз, което подлежи на изпълнение в тази държава членка, подлежи на изпълнение в Люксембург, без да е необходима декларация за изпълняемост. За да осигури изпълнението на такова решение, поискалата изпълнение страна предоставя на компетентния орган, отговорен за изпълнението:

- а) препис на решението, който отговаря на условията за доказване на неговата достоверност; както и
- б) подходящото удостоверение, издадено в съответствие с член 36 от Регламент „Брюксел IIб“.

Компетентният орган, който отговаря за изпълнението, може също така да поиска превод на преводащото съдържание на полетата за свободен текст в удостоверението, както и превод на решението.

Следва да се отбележи, че решенията относно правото на лични отношения с детето и относно връщането на детето се признават без каквато и да било възможност за противопоставяне на тези решения, освен ако решението противоречи на по-късно решение, и се изпълняват без необходимост от декларация за изпълняемост. За да осигури изпълнението на такова решение, поискалата изпълнение страна предоставя на компетентния орган, отговорен за изпълнението:

- а) препис на решението, който отговаря на условията за доказване на неговата достоверност; както и

б) подходящото удостоверение, издадено в съответствие с член 47 от Регламент „Брюксел IIб“.

Компетентният орган, който отговаря за изпълнението, може също така да поиска превод на преводащото съдържание на полетата за свободен текст в удостоверението, както и превод на решението.

16 Към кой съд в тази държава членка трябва да се обърне, за да оспоря признаването и изпълнението на решение за родителска отговорност, постановено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Съгласно Регламент „Брюксел IIб“ всяка заинтересована страна може чрез призовка да подаде до районния съд, заседаващ по граждански дела, молба за постановяване на отказ на признаване или молба за постановяване на отказ на изпълнение на решение по въпроси на родителската отговорност, постановено от съд в друга държава — членка на Европейския съюз. Страната трябва да бъде представлявана от адвокат, имащ право да се явява пред съд.

Основанията за отказ на признаване и за отказ на изпълнение са изброени в член 39 и член 41 от Регламент „Брюксел IIб“.

Всяка страна може да обжалва решението на районния съд, заседаващ по граждански дела, пред апелативния съд, заседаващ по граждански дела. Касационна жалба срещу решението на апелативния съд, заседаващ по граждански дела, може да бъде подадена пред касационния съд (*Cour de Cassation*).

17 Кое право прилага съдът в производство по родителската отговорност, когато детето или страните по делото не живеят в държавата членка на съда, или са с различно гражданство?

Въпросът относно правото, което ще се прилага от съда, се различава от въпроса кой съд е компетентен. Съдилищата, които са компетентни по въпроси, свързани с родителските права, са съдилищата по обичайното местопребиваване на детето (член 8 от Регламент „Брюксел IIб“ и член 5 от Хагската конвенция от 19 октомври 1996 г. за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата). Приложимото право се определя от същата Хагска конвенция. Гражданството на детето не е от значение. Компетентни за предприемане на мерки за защита на личността и имуществото на детето са органите на договарящата държава, където обичайно пребивава детето, като органът в Люксембург е съдията по семейни дела. Упражняването на родителската отговорност се урежда от правото на държавата по обичайно местопребиваване на детето или, ако то е променено, от правото на държавата по новото обичайно местопребиваване.

Връзки по темата

[Брошура за родителските права](#)

[Legilux](#)

Тази уеб страница е част от „Вашата Европа“.

Ще се радваме да получим вашите [коментари](#) относно полезността на предоставената информация.

■ Последна актуализация: 27/01/2025

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в

оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.